

bibban

FINLANDS SVENSKA BIBLIOTEKSFÖRENINGENS MEDLEMSTIDNING

서울

[Söul; Seoul]

3/2006 DECEMBER

3/2006 December

- 3 Aktuellt i vår biblioteksvärld
- 4 Notiser
- 5 Recension: Referenstjänstens kvalitet i norska folkbibliotek
- 6 En mullvad på biblioteken
- 7 Hemsida á la Pedersöre
- 8 Yttrandefrihet råder? Strövtåg på året bokmessa i Göteborg
- 10 World Library and Information Congress i Seoul
- 12 IFLA-konferens 2006
- 16 Årets bibliotekskonferens i Korsnäs
- 18 Biblioteksföreningarna splittrade – samgång eller ej?

bibban

är Finlands svenska biblioteksförerings medlemstidning som utkommer tre gånger i året, i mars, maj och oktober. (ISSN: 1459-5044)

REDAKTÖRER

Ulrika Wikström
Tel. (040) 545 9750
ulrika.wikstrom@sydvast.fi
Stenåkersvägen 10 B21
10300 Karis
Solveig Hortans
Tel. (050) 534 8348
solveig.hortans@multi.fi
Borgarmalmsvägen 4 B18
68620 Jakobstad

LAYOUT

Mattias Wikström/Tigerbyte
Tel. 045-677 1376
www.tigerbyte.fi

PÄRMBILD

Hangul-tecken
Mattias Wikström

TRYCKERI

Oy Fram Ab, Vasa

Allt material som önskas tryckas i Bibban skall skickas till någondera av redaktörerna.

ANSVARIG UTGIVARE

Ringa Sandelin (ordf.)
Adressuppgifter för föreningens styrelse och ordförande finns på sida 3.

MEDLEMSAVGIFT

Studeringe, arbetslösa och pensionärer: 10 €
Ordinarie medlem: 20 €
Betalas in på konto: 800012-70200513
Referensnummer: 30 05002
Betalaren måste vara samma som medlemmen!

ADRESSÄNDRINGAR

Meddelas till Johanna Vidjeskog som ansvarar för medlemsregistret.

LEVERANS AV MATERIAL

Material som skall publiceras i tidningen levereras enklast via epost men du kan också skicka disketter eller cd-r skivor.

Texter bör levereras i antingen MS Word (.doc) eller Rich Text Format (.rtf) format. Användandet av avancerade funktioner i

textbehandlingsprogrammen bör undvikas, lämna redigerandet åt redaktionen. Skriv gärna en ingress och märk ut information som skall placeras i lådor.

Bildmaterial bör levereras antingen som blank papperskopia eller elektroniskt som JPEG (.jpg) eller TIFF (.tif) fil med en upplösning på 300 DPI eller mer. (Elektroniska bilder blir generellt tre gånger mindre tryckta på papper än de är på skärmen, så se till att storleken är tillräcklig.)

Redaktionen förbehåller sig rätten att redigera inskickade texter före publikation och ansvarar ej för returnering av inskickat material om ej annat överenskommit.

FSBF PÅ NÅTET
www.biblioteken.fi

Ringa Sandelin **ordf.**

Chef för katalogiseringsavd., Åbo Akademis bibliotek
Domkyrkogatan 4-5, 20500 Åbo
Tel: (02) 215 3283, l6-s6: (019) 241 1511
Epost: ringa.sandelin@abo.fi

SÖDRA SEKTIONEN

Disa Svenskberg **kassör** (stm)

Bibliotekarie, Åbo Akademis bibliotek
Betaniagatan 23 bostad 4, 20810 Åbo
Tel: (02) 215 4189 / Fax: (02) 215 4795
Epost: disa.svenskberg@abo.fi

Karolina Zilliacus **s.ordf.** (stm)

Biblioteksdirektör, Kimito kommunbibliotek
Epost: karolina.zilliacus@kimito.fi

Tove Selkälä (stm)

Bibliotekarie, Borgå stadsbibliotek
Epost: tove.selkala@porvoo.fi

Maria Verhola (su/K. Zilliacus)

Bibliotekschef, Ingå kommunbibliotek
Epost: maria.verhola@inga.fi

Jenny Olsson (su/T. Selkälä)

Bibliotekschef, Pernå kommunbibliotek
Epost: jenny.olsson@pernaja.fi

Maria Österman-Lastuniemi (su/D. Svenskberg)

Bibliotekarie, Åbo stadsbibliotek
Epost: maria.osterman-lastuniemi@turku.fi

ÖSTERBOTTNISKA SEKTIONEN

Solveig Hortans **s.ordf./pressansv.** (stm)

Bibliotekarie, Tritonia
Tel: (050) 534 8348
Epost: solveig.hortans@multi.fi

Annika Lund **sekr.** (stm)

Specialbibliotekarie, Stadsbiblioteket i Jakobstad
Epost: annika.lund@jakobstad.fi

Heidi Troberg (stm)

Informatiker, Tritonia
Epost: heidi.troberg@tritoniam.fi

Johanna Vidjeskog

medlemsregister (su/A. Lund)
Biblioteksfunktionär, Stadsbiblioteket i Jakobstad
Epost: johanna.vidjeskog@jakobstad.fi

Carola Bäckström (su/H. Troberg)

Bibliotekschef, Korsnäs kommunbibliotek
Epost: carola.backstrom@korsnas.fi

Katriina Strandwall (su/S. Hortans)

Specialbibliotekarie, Vasa stadsbibliotek
Epost: katriina.strandwall@vaasa.fi

Aktuellt i vår biblioteksvärld

Det är med stor tillfredsställelse jag konstaterar att biblioteken i vårt land allt mer närmar sig varandra. Ett viktigt led i detta är vårt nyutnämnda Nationalbibliotek. Lagtexten lyder:

25 § (29.6.2006/586) *Nationalbiblioteket*

»I samband med Helsingfors universitet finns Nationalbiblioteket. Nationalbiblioteket svarar på sitt område för bevarandet av det nationella kulturarvet och andra samlingar samt för informationsförmedling och informationstjänst i avslutning till dem.

Nationalbiblioteket har till uppgift att utveckla och erbjuda nationella tjänster för universitetsbiblioteken, de allmänna biblioteken, yrkeshögskolornas bibliotek och specialbiblioteken samt att främja det inhemska och internationella samarbetet på biblioteksområdet. I fråga om Nationalbibliotekets uppgifter gäller också lagen om friexemplar (420/1980).«

På Nationalbibliotekets hemsida kan vi läsa:

»Nationalbiblioteket erbjuder följande gemensamma tjänster till alla bibliotek: tillgång till nationella databaser, anskaffning av elektroniskt material, programvaror för det digitala biblioteket, utveckling av standarder och format samt vetenskapsbibliotekens gemensamma statistik. Servicen utvecklas i ett fortgående samarbete med alla bibliotekssektorer.«

Ett annat glädjeämne är den diskussion som Biblioteksförningarnas samarbetsorgan ordnade för representanter för alla organisationer som utbildar personal för biblioteks- och informationsområdet. Där fanns representanter från universiteten i Uleåborg, Tammerfors och Åbo Akademi, från yrkeshögskolan i Uleåborg och från yrkesinstitutet i Kervo.

Diskussionen kommer att fortsätta på ett seminarium inkommande vår. Under det seminariet är det meningen att närmare se på de olika formerna av utbildning och om man tydligare kunde få fram speciella drag och olika starka sidor. Jag ser fram emot detta seminarium och hoppas att man då skall ha både tid och vilja att komma fram till konstruktiva och unika lösningar. Att vi nu har rikligt med utbildningsplatser och att utbildningarna för behörigheten på området liknar varandra är värt en närmare kritisk genomgång.

På svenskt håll har vi en läroavtalsutbildning på kommande vid Borgå handelsläroverk. Det rör sig om utbildningen på andra stadiet vilket vi länge har saknat. Den här utbildningen tar sitt avstamp i själva biblioteksarbetet. Det är nämligen där som en stor del av utbildningen sker, dvs. i det konkreta arbetet under sakkunnig ledning.

Men det som kvarstår trots vår värdefulla och krävande utbildning är en dålig lön för arbetet. Också på den fronten har Biblioteksförningarnas samarbetsorgan försökt finna en lösning. Under hösten har representanter för samtliga fackförbund som berör oss, suttit vid samma bord. Inga underverk har skett utan det handlar om ett segt och uthålligt arbete för att främst de kommunala bibliotekslönerna skall komma upp till en nivå som man kan leva på.

Ringa Sandelin

Ordförande

JAKOBSTAD
PIETARSAARI

*Stadsbiblioteket i Jakobstad -
 Pietarsaaren kaupunginkirjasto*

- Starta läsa e-böcker
- Starta läsa ljudböcker
- Avancerad sök
- Kategorier
- Historiska verk digitalt
- Program för att läsa e-böcker
- Vanliga frågor om e-boken
- Vanliga frågor om ljudboken
- Mina ljudböcker
- Om cookies

E-böcker till

Sök e-böcker

Finns tillgängligt

Sök

Sök på ord i titeln eller författarens namn.

Senast utlånade e-bok

Puss av Hans-Eric Hellberg

Mest utlånade e-böcker

- 1 *Mederna Terror* av Jan Guillou
- 2 *Italienska skär* av Henning Mankell
- 3 *Orgasmboken* av Katherine Jensen
- 4 *Studierektorerna släta stöt* av Tomas Arvidsson
- 5 *Nobels testaments* av Liza Marklund
- 6 *Olycksfågeln* av Camilla Läckberg
- 7 *Deft av hämnd* av Mikael Bergström
- 8 *Isprinsessan* av Camilla Läckberg

Nya e-böcker

- Ett överiskt geni* av David Lagercrantz
- Allt kasta tjejkast i texter om feminism och rättvisa* av Iris Marion Young
- En läkings lättamma tankar* av Jerine Klauka Jerone
- Den tredje boken* av Ingrid Fredriksson
- Utvandringsens tid* av Teyeb Salih
- Sagan om Bonusgräsen och Bläckfiken* av Johan Ehrenberg
- Sång från hjärtats bakgård* av Anna Jørgensen
- Nya ekonomihandboken* av Johan Ehrenberg

Nyhetsbrev
 Få information om nya e-böcker via e-post.
 Anmäl dig [här](#)

Dagens läsning
 Tymläs nya e-böcker via mail.
 Anmäl dig [här](#)

© Elib AB

Nu är utbildningen upp till biblioteken!

Nu finns det möjlighet till funktionärsutbildning enligt läroavtal! Se särskild annons i detta blad. Trots att ansökningstiden gått ut (15.12) när ni får detta blad i er hand så kan intresserade kontakta skolan. En förutsättning är att biblioteket ställer upp med arbetsplats och handledning för personen som sluter läroavtal. Nappa på möjligheten för att också i framtiden ha utbildade funktionärer! **UW**

Yrkehögskolor går samman

Stora omställningar på gång inom yrkehögskolorna påverkar även biblioteken. Från årsskiftet går två yrkehögskolor samman, nämligen Helia och Haaga. Efter följer EWTEK och Stadia, två stora yrkehögskolor i huvudstadsregionen, från 1.8.2008. Förhandlingar förs just nu intensivt för att slå ihop Svenska yrkehögskolan och Yrkehögskolan Sydväst ett gemensamt aktiebolag där Åbo Akademi är den tredje intressenten. **UW**

Elib i Jakobstad

På Stadsbiblioteket i Jakobstad är det nu möjligt fr.o.m. 15 november att låna e-böcker och ljudböcker. Genom den svenska tjänsten Elib kan biblioteket erbjuda sina kunder tillgång till ett tusental titlar svensk skönlitteratur och även facklitteratur. Kunder kan ladda ner böcker eller lyssna på dem via sina egen hemdator, handdator eller mobiltelefon. Nerladdningen av böckerna sker helt beroende på hur man som kund vill läsa dem. E-böcker kan inte skrivas ut på papper de måste läsas direkt från skärmen. Mera information om Elib finns på www.elib.se.

På stadsbiblioteket i Jakobstad har under hösten pågått ett projekt som startades upp i september och som har arbetat fram ett

forum för ljudpresentationer av lokala och österbottniska författares texter. Resultatet av arbetet är forumet *Lyssna på din författare – Kuuntele kirjailijaasi*. Den första författaren som presenteras på detta vis är författaren och konstnären Risto Jalonen. Hans texter kommer att finnas på båda språken, de svenska texterna kommer Siv Ågren att läsa in på svenska. Flera lokala och österbottniska författare står i tur. Formatet är MP3-filer för avlyssning och nedladdning via Stadsbibliotekets hemsida.

Mera information om Elib på Stadsbiblioteket i Jakobstad hittas på adressen: www.fredrika.net/jakobstad.

Annika Lund

Vill du bli redaktör?

Ny redaktör från södra Finland sökes för medlemsbladet *Bibban*. Närmare information ges av nuvarande redaktörer, eller förningens ordförande.

Ett utmanande, mycket trevligt arbete som man inte blir rik på intygar Ulrika Wikström.

Yrkehögskolefolk samlades

4:e finlandssvenska yrkehögskolekonferensen gick av stapeln i Helsingfors, i Arcadas utrymnen den 23–24.11.2006. Temat var nätundervisning. Undervisningsministeriet har ålagt yrkehögskolorna att erbjuda kurser omfattande minst 30 studiepoäng som nätkurser. Intressant att notera var att de två studerande som deltog i den avslutande pandediskussionen klart tog ställning för nätundervisning. De vill möta läraren i klass för att ge honom möjlighet att på ett bättre sätt, som en av de studerande uttryckte det »dra fram geniet ur en angstfylld ung människa«.

Det är viktigt att när man planerar nätkurser beaktar de elektroniska resurser biblioteken har och gör dem tillgängliga på distans. **UW**

**Finland svenska biblioteksförnings
 årskonferens 2007 hålls i Borgå.
 Reservera 6–7.9 i din kalender!**

Recension:

Referenstjänstens kvalitet i norska folkbibliotek

KERSTIN SEVÓN

Referenstjänsten gäller det att ställa de rätta frågorna till kunden. Mötet med kunden ska emellertid inte ses som en snävt kognitiv process, vilket tidigare informationsvetenskapliga undersökningar fokuserat på. Minst lika viktigt för ett gott resultat är att signalera ett personligt intresse för kundens problem i en intervjusituation. Bibliotekarierna behandlar inte sina kunder lika. Mötet med unga besökare kännetecknas av bibliotekariens dominans. Det här och mycket annat framgår ur Gunhild Salvesens färskas doktorsavhandling.

Avhandlingens titel, »Kan biblioteket finne svaret?«, anspelar på en riksomfattande norsk undersökning åren 1992–1997, »Biblioteket finner svaret«, som syftade till att förbättra kvaliteten på referenstjänsten. Den innefattade ett dolt test som gav det nedslående resultatet att endast 23,8% av de frågor som ställdes besvarades helt korrekt. Motsvarande tidigare undersökningar i andra länder hade visat att kundens chans till rätt svar låg kring 50%. Salvesen var engagerad i det nationella projektet och har nu följt upp det genom att gå djupare in på själva referensintervjun och kommunikations betydelse för servicekvaliteten.

En empirisk undersökning företogs vid två folkbibliotek åren 2000–2001. Salvesen både registrerade (bandade) och observerade referenssituationer och samlade ett stort material om 222 enskilda interaktioner. Av dessa valdes 20 ut för en ingående analys. Resultatet följdes också upp av intervjuer med bibliotekarierna. Undersökningen visar hur olika samtalsstrategier påverkar samtalsklimatet och därmed också kvaliteten på interaktionen. Att kunna ställa de rätta frågorna är förstas bra, men en framgångsrik strategi innefattar att situationen är bekväm för kunden. Då får bibliotekarien de upplysningar som behövs för att lösa uppgiften på ett adekvat sätt. Dominansstrategier är mindre framgångsrika. Det gäller att bygga upp en kommunikation som garanterar att varken kunden eller bibliotekarien riskerar att tappa ansiktet. Ett annat resultat av undersökningen var att bibliotekariernas informationssökning fortfarande i stor utsträckning begränsades till den egna samlingen i biblioteket. Få informationssökningar gjordes i källor på nätet och sällan erbjöds kunden fjärrlån. Här har mönstret sannolikt ändrats i och med att bibliotekens tillgång till nättjänster har förbättrats under de senaste åren.

Informationsforskningen kritiserar ibland för att den inte befattar sig med de problem som hör till bibliotekens vardag. Salvesens undersökning går direkt in på ett område som berör alla anställda

i kundtjänst när hon undersöker de sociala relationer, som byggs upp mellan bibliotekarierna och kunderna. Servicens kvalitet och det mervärde bibliotekarien kan erbjuda är en ödesfråga i konkurrensen med allt bättre sökmaskiner. Frågan om bibliotekariens expertstatus är högaktuell. Undersökningen ökar vår kollektiva självkänedom, eftersom de beskrivna situationerna absolut inte är unika för norska bibliotek.

Salvesen, Gunhild (2006). *Kan biblioteket finne svaret? En kvalitativ tilnærming til referansetjenesten i norske folkebibliotek.* (Diss.) Åbo: Åbo Akademis förlag.

**UTBILDA DIG TILL
BIBLIOTEKSFUNKTIONÄR**

- AVLÄGG
YRKESEXAMEN
I INFORMATIONSSÖKNING
OCH BIBLIOTEKSTJÄNST

vid sidan av arbetet genom att
delta i närstudiedagar och nätkurser.
De första närstudiedagarna är 11. - 12.1.07
Examensavgift 50,50€

Skicka Din ansökan senast 15.12.06 till
birgitta.wahlman-tyrsky@pkol.net, Företagsservice
Mannerheimgatan 7, 06100 BORGÅ

Utbildningen arrangeras av
Borgå handelssläroverk/Företagsservice
i samarbete med Fortbildningscentralen vid
Åbo Akademi/Öppna universitetet (ÖPU)

Yrityspalvelu • Företagsservice
Porvoon kauppaoppilaitos • Borgå handelssläroverk

En mullvad på biblioteken

TOVE SELKÄLÄ

De östnyländska biblioteken har i slutet av denna sommar tagit i bruk en gemensam logo. Den östnyländska logon är en glasögonprydd mullvad som ska visa kunderna vägen till biblioteket. Östra Nylands Regioncentrumprogram har understött anskaffningen av mullvadslogon.

Den nya logon finns på de östnyländska bibliotekens broschyrer och Internetsidor. Dessutom har biblioteken fått postkort som pryds av den nya figuren. Det har även kommit tygkassar med mullvadens bild till försäljning på de olika biblioteken. Genom att sälja tygkassar till sina kunder vill de östnyländska biblioteken stöda en hållbar utveckling och erbjuda kunderna ett ekologiskt alternativ att bära hem sina lån i.

Mullvaden är designad av Kaisa Leka, grafisk formgivare från Borgå. Mullvaden har också blivit tovad av Kirsi Kaulanen. Denna maskot befinner sig som bäst på turné i de östnyländska biblioteken.

Denna mullvad är en bokslukare av stora mått som också uppmanar andra att söka upplevelser i biblioteket. Mullvaden är också nyfiken och gräver och snokar för att

hitta rätt, för att få kunskap och information. Dessutom är den mycket vis då den uppmanar alla att nå nya höjder med böckernas hjälp.

En biblioteksmullvad kan ju inte vara namnlös, så för att råda bot på detta ord-

nades det en namntävling där bibliotekens kunder kunde föreslå namn till mullvaden. Man fick gärna motivera sitt namnförslag och hitta på en liten berättelse om hur och varför mullvaden hade kommit till biblioteken. Denna tävling visade sig mycket populär och det kom in över 300 namnförslag. Det var svårt att välja ut ett namn bland alla dessa fina förslag, men det lyckades. Ett krav som juryn hade på mullvadens namn var att det skall fungera på både svenska och finska, helst också på engelska.

Namntävlingen avgjordes i början av oktober och den östnyländska mullvadens namn blev: *Ossian*.

Ordet *Ossi* betyder i det tyska talspråket de som kommer från öst och det passar in på Östra Nyland. Mullvadens runda glasögon påverkade också till att det valda namnet börjar på O. Namnförslaget kan också associeras till *Ossians* poem »funnet« av James MacPherson.

Så välkomna till de östnyländska biblioteken och stifta bekantskap med *Ossian Mullvad*.

KOMMUNAL SERVICE

Allmänna avdelningen

Biblioteket

Nytt på bibban

Info om biblioteket

Barn och ungdom

Litteratur och författare

Informationssökning

Tidningar och tidskrifter

Hembygden

Länkar

Bygga och bo

Företagsutrymmen och -tomter

Hysesbostäder

Hälsa

Idrott

Konsthallen Artis

Konsumentrådgivning

Kulturbyrån

Landsbygdsservice

Nedborgarinstitutet

Miljövård

Planläggning

Räddningsverket

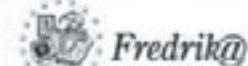
Skolor

Skuldrådgivning

Pedersöre kommunbibliotek
- kunskapsträdgården -

Sök i Fredrika-katalogen

Sök

Du kan söka på t.ex:

Författare	Lindgren, Leif
Titel	Skärgårdens betesmarker
Ord i titeln	betesmarker
Ämnesord	naturlandskap
Kab-klass	59.6 (=ekologi)
ISBN	951-37-3260-6

Du kan trunkera ordet med *. Tex. sökordet "Lind*" ger som resultat Lindgren mm.

Årets bästa finlandssvenska bibliotekswebb 2006

Hemsida à la Pedersöre

ANITA LÖVDAHL, GUN ENGSTRÖM & GUNHILD BERGER

Det var en överraskning att Pedersöre vann tävlingen om bästa svenska bibliotekswebb – och en rolig sådan! Det är ju inte alla dagar vi biblioteksfolk får pokal för våra mödor.

Webbsidorna görs av en arbetsgrupp bestående av undertecknade. Gun och Anita jobbar på huvudbiblioteket i Bennäs och Gunhild på Purmo bibliotek. Gunhild har läst marknadsföring, Gun är slängd på det tekniska och Anita har hand om det skriftliga. Som personer lär vi vara mycket olika (?) vilket anses positivt för arbetet i gruppen. Vi har »möte« 2–4 gånger per år och däremellan ringer vi eller skickar förslag per e-post till varandra. Vi strävar till att vi alla gå genom förslagen och säger vår åsikt innan vi förverkligar dem.

Vår »filosofi« är att ingångssidan skall vara lugn, man skall inte drabbas av informationsstress redan på första sidan. Detta leder förstås till att man får leta sig fram, men vi har försökt göra sidorna så lättanvända som

möjligt. Fotografierna har vi börjat ta själva.

Vi har tidvis upplevt det negativt att våra sidor ligger på portal därför att dess struktur begränsar möjligheterna. Vi har så att säga en ram inom vilken vi kan röra oss och vad vi därutöver önskar är vi tvungna att lägga ner en hel del arbete på. Det positiva med kommunportal är att vi har kommunens övriga verksamhetsområden med hela tiden och behöver inte länka till dem.

I början när vår hemsida fanns på Fredrikas server, planerade vi innehållet och presentationen färdigt, men vi fick lägga ut själva hantverket på Fredrikas projektanställda. När kommunen gick in för portallösning 2003 hade vi nyligen fått vår hemsida färdig på Fredrikas server och vi var mycket nöjda med den. Nu kändes som om vi fick börja från början och dessutom blev vi tvungna att lära oss hantverket själva också. Det visade sig i alla fall att man kunde flytta över det mesta från vår gamla hemsida till portalen

och därifrån fortsatte vi att fylla på och ändra om.

Det kändes konfliktfyllt att börja med egna webbsidor överhuvudtaget: biblioteken.fi har ju utomordentliga sidor och vi är också mycket nöjda med Fredrikas hemsida som är lättöverskådlig. Varför börja med ytterligare en bibliotekswebbplats? Idag inser vi att det fyller ett behov att presentera det lokala också på webben. Vi försöker också länka till de två ovanstående så ofta vi kan.

Planerna för framtiden innefattar en internet-version av ett tidigare projekt som Gunhild genomfört i 8 skolor: »Vilse i bokskogen?« – biblioteksundervisning, lokal- och kulturhistoria samt litteraturkännedom och läsning. Biblioteket har fått statliga medel för ändamålet, planeringen har redan påbörjats. Länksamlingen fortsätter vi att bygga på, gärna anpassad till lokal nivå. Numera är det roligt att arbeta med hemsidorna och särskilt glada är vi över biblioteksnallen.

Yttrandefrihet råder? Strövtåg på årets bokmessa i Göteborg

BERIT ÖHMAN

Maria Schottenius tackar i en kolumn i Dagens Nyheter alla bibliotekarier, för deras oförtrutna engagemang för boken. Bokmässan startades av Bertil Falck, själv bibliotekarie, för 23 år sedan, som ett i början ganska blygsamt evenemang för bibliotekarier. Den har vuxit för varje år. I år besöktes mässan av ca. 100 000 personer på 4 dagar. Den bärs fortfarande upp av bibliotekarier och lärare. De finns i alla åldrar och av båda könen men den medelålders kvinnan dominerar. Här finns hon som i alla andra kulturella sammanhang. Det trendkänsliga kulturetablissemang har inte lyckats skrämman bort henne.

Det känns skönt. Jag känner mig genast hemma, medelålders bibliotekarie som jag är. Mässan finns för mig. Men jag önskar att alla människor kunde få uppleva detta någonsång.

Temat var aktuellt än någonsin, yttrandefriheten. Yttrandefriheten som ju är själva förutsättningen för bokmässan.

Programpunkterna är många, 450 seminarier, intervjuer, presentationer och uppläsningar vid montrarna. Världsstjärnor varvas med svenska och finländska författare, debutanter med gamla rävar, journalister, förläggare, marknadsförare, kritiker och programledare i en aldrig sinande ström.

När jag första dagen stiger in i utställningshallen drabbas jag av skräckblandad förtjusning. Allt är så stort, det verbala bruset är enormt. Man kan inte gå många meter utan att stöta på en författare. Jag vandrar långsamt fram i gångarna, där sitter Carl-Göran Ekerwald och berättar fantastiska historier om Horatius. Där sitter Lena Einhorn och pratar om sin mor Nina och boken Ninas resa, och så fortsätter det rad upp och rad ner. I andra våningen står Niklas och Tina och lagar mat i en kockteater. Efteråt får folk gå och plocka åt sig av anrättningarna, provsmaka viner, te och choklad.

Köerna ringlar sig i sensommarvärmen.

Efter ett halvt varv på mässområdet är det dags för det första seminariet, Europas bokskatt på nätet.

Ett aktuellt ämne på biblioteken. Seminariet arrangerades av Kungliga biblioteket.

I panelen deltog Kjell Nilsson, internationell samordnare på KB, Marius Snyders, EU-kommissionen, Elisabeth Niggemann, tysk nationalbibliotekarie och ordf. för CENL, Conference of European National Librarians och Toby Bainton, chef för

SCONUL och ordförande i EBLIDA:s upphovsrättsgrupp. Inläggen finns att läsa i pdf-format på KB:s hemsida Internationellt samarbete, www.kb.se.

Marius Snyders presenterade projektet med att utveckla ett eget europeiskt digitalt bibliotek. Det startade 2005 och skall pågå till 2010. Projektets tanke är att alla i EU skall ha tillgång till kvalitativt digitalt material på nätet.

P.g.a. copyrighten, som gäller i 70 år från upphovsmannens död, uppstår problem med digitaliseringen av nytt material, det som frågas efter mest. Det betyder att s.g.s. hela 1900-talet kan bli ett svart hål. (20th century black hole). Ett av projektets uppgifter är att förhindra att detta hål uppstår.

Information finns på ec.europa.eu/information_society/activities/digital_libraries/.

Elisabeth Niggemann är ordförande för CENL som är en organisation bestående av 45 bibliotekarier från nationalbibliotek i 43 medlemsländer. I CENL har man utvecklat TEL The European Library, som innehåller digitaliserat material i nationalbiblioteken www.theeuropeanlibrary.org. Via TEL kan man söka både icke digitaliserat och digitaliserat material i nationalbiblioteken. CENL kan tänka sig att samarbeta med kommissionen kring Digital Libraries.

Problem som måste lösas är bl.a. vad som skall digitaliseras, vem som skall finansiera det, utarbetandet av standarder, upphovsrättsliga frågor, digibibliotekets uppbyggnad »arkitektur« m.a.o. hur många »våningar« som skall tas med (nationalbibliotek, universitetsbibliotek, ev. andra bibliotek), hur stora museer och arkiv skall tas med och vad händer när projektet avslutats.

Toby Bainton chef för Society of College National and University Libraries, är bibliotekarie och expert på copyrightfrågor. Han behandlade närmast några upphovsrättsliga frågor i samband med digitalisering av verk som inte längre kan köpas (out-of-print) och s.k. orphan works, verk vars upphovsrättsinnehavare inte längre kan hittas.

Många bibliotek har börjat digitalisera sina äldre samlingar, närmast för att bevara dem. Problemet här är att man inte vet hur länge det bevaras digitalt och hur länge det är sökbart. Upphovsrätten gäller sällan för detta material. När det gäller böcker som

inte längre kan köpas är gränsen svår att dra, när är en bok egentligen out-of-print. Kanske författaren själv inte längre vill ge ut den eller kanske har förlaget tänkt ge ut den någonsång igen t.ex. i digital form. När det gäller verk där upphovsrätten inte kan verifieras är det lika vanskligt. Plötsligt kan det dyka upp en upphovsman i alla fall och vad gör man då?

Seminarier var intressant. Det frågades i diskussionen hur man har tänkt beakta allt det material som redan finns digitaliserat i olika bibliotek i EU-länderna och de projekt som idag finns. Detta hade panelen inga klara svar på. Det kan inte vara lätt att samordna allt men det är ett lovvärt initiativ.

Nästa seminarium har rubriken Vart tog medkänslan vägen? med Thomas Johansson, prof. i socialpsykologi, som utkommit med en bok om make-over hysterin, Yrsa Stenius, författare samt Owe Wikström, författare och prof. i religionspsykologi.

De konstaterade att människan idag är friställd från sitt sociala sammanhang, man behöver inte använda all sin tid åt att försörja sig, de materiella resurserna är stora, vårt eget jag har blivit vårt livsprojekt. Vi ser på projektet JAG i förhållande till andra JAG. Vår dåliga självkänsla är en lukrativ bransch. Förr skapade gruppen identiteten nu finns den inte mer. Vi bjuds på bar kroppsytta istället för liv. Vid skapandet av en fulländad kropp, vilket kräver extrem hårdhet, stöter vi bort livet, den bara kroppen är en illusion av livet.

Med avsaknaden av självkänsla försvinner också medkänslan. Enligt Stenius är det lättare för människan att ha medkänsla med djur, de är extremt utsatta och värnlösa men på en viss distans. Det är mycket svårare att ha medkänsla med andra människor, de är för nära. Vi tar avstånd för att stå ut.

Många intressanta seminarier krockar som vanligt. Missade Alexander Ahndoril, vars bok Regissören, där Ingmar Bergman figurerar, väckt rabalder i Sverige, missade också Mustafa Can och Amelia Adamo som skulle prata om mödrar och söner – en helig allians och de unga heta författarna Sara Stridsberg och Jonas Hassen Khemiri. Han kommer förövrigt till LittFesten i Vasa i november, missa inte det.

Två seminarier hann jag ändå gå på. Det första med Henning Mankell som intervjuade journalisten Guiliana Sgrenna och semi-

narier med Ayaan Hirsi Ali som diskuterade med islamologen Mattias Gardell.

Den italienska journalisten Guiliana Sgrenna, kidnappades i Irak och fritogs efter en månad i mars 2005. Hennes bil beskötts på väg till flygfältet av en amerikansk postering. En säkerhetsman omkom i bilen. Hon var en av få journalister som rörde sig på egen hand i Bagdad, utan amerikansk militäreskort, för att få information. Det var extremt farligt men måste enligt Guiliana göras. Undersökande journalistik är demokratis skydd. Fri information kan bli en fiende och det fick hon erfaras på ett fruktansvärt sätt.

Mässan avslutades för min del med ett starkt bevis på kampen för yttrandefriheten genom den dödshotade somaliska kvinnan, tidigare holländska parlamentarikern Ayaan Hirsi Ali. Medan vi

köar till föreläsningssalen blir vi kontrollerade av polis och inne i salen finns livvakter som står med ryggen mot scenen och tittar granskande på oss i publiken, kusligt men en stark påminnelse om hur vår värld ser ut idag, hur skör yttrandefriheten är.

Ayaan Hirsi Ali har fått betala ett högt pris. Med boken Kräv er rätt, som behandlar kvinnor och islam, skakade hon om den muslimska världen. Hon vill stoppa det islamska förtrycket av kvinnor. Hennes kontroversiella film Underkastelse del 1 som regisserades av Theo van Gogh slutade i att van Gogh mördades 2004 och på hans kropp fanns ett dödshot också mot Hirsi Ali. Sedan dess lever hon omgiven av livvakter numera i USA.

Hennes nya bok En fri röst, som kunde köpas på bokmässan, beskriver hennes uppväxt och liv. Hon skrev den för att bilden av henne har varit skev. Med boken vill hon klargöra vad och varför hon tänker som hon gör. Hon är uppvuxen i en stark muslims tradition och vill inifrån skildra vad hon tycker är fel speciellt med kvinnosynen i islam och varför hon lämnat den.

Efter fyra dagar på mässcentret, inser jag att det finns en värld utanför, det är en härlig sensommarvärme i Göteborg, människorna sitter i parkerna, lätt sommarklädda. För mig är det bara att packa väskorna med alla nya böcker, tidskrifter, broschyrer, kort, bokmärken, affischer och ta taxin till flyget hem och vänta på nästa år.

Berit Öhman är specialbibliotekarie på vetenskapliga biblioteket, Tritonia, i Vasa.

World Library and Information Congress i Seoul

»Libraries: Dynamic Engines for the Knowledge and Information Society«

TEXT & FOTO: ANNIKA LUND

Ovan: Utsikt från Seoul Tower på Mt. Namsan (Seoul)

Höger: National Folk Museum i Seoul

Hetta, folkvimmel, elektrisk grönska. Bibliotekarier från hela världen samlas till konferens.

En finländsk grupp på med ett tjugotal deltagare startade från Helsingfors torsdagen den 17 augusti. Framför oss hade vi en 10 dagar lång resa till Sydkorea, för att delta i IFLA:s årliga konferens.

Konferensen samlade i år ca 2500 deltagare, vilket är något färre än de tidigast föregående åren. I årets konferens dominerade Asien både på deltagar- och föreläsarsidan. Europa är lyckligt försett med flera direkt avgångar till Sydkorea, men för en besökare för t.ex. södra Afrika är avståndet säkert avskräckande långt.

WLIC är en verkligt stor konferens. Den omges av pompa och ståt, och vi fick uppleva en storstilad invigningsfest, en fantastisk kulturfest med koreansk dans och musik, samt en smått vemodig avslutningsfest. Däremellan hade deltagarna möjlighet att delta i exkursioner, biblioteksbesök, olika mottagningar osv.

Seoul

Sydkoreas huvudstad har drygt 12 miljoner invånare. En liten aning om hur det är att

leva många och trångt fick vi i våra dagliga exkursioner i tunnelbanan. Tunnelbananätet var verkligt väl uppbyggt, något som gjorde det lätt att röra sig mellan olika sevärdheter i staden. En av de varmaste kvällarna promenade jag upp till Seoul Tower och fick som belöning en strålande utsikt över Seoul med omgivningarna. Promenera hade vi också möjlighet att göra runt vårt hotell, Olympic Parc Hotel, som låg mitt i en grön och lummig park, som anlagts inför OS i Seoul år 1988.

Föreläsningar för alla smaker

Utbudet av föreläsningar var överväldigande stort, och jag var nog inte den enda som hade problem med att välja mellan alla intressanta ämnen. Biblioteksarbete ser så väldigt olika ut i olika delar av världen. Jag blev också glatt överraskad av att de nordiska föreläsarna var så många.

–ett av de mest kända projekten för **digitalisering** av bibliotekens samlingar, *The Google Book Project*, presenterades av Ronald Milne från Bodley's Library i Oxford. Projektet har konkret inletts i mars 2006 och inskanningen av bibliotekets 1800-talslitteratur är i full gång. Målsättningen är att 25 milj. volymer skall bli direkt tillgängliga på nätet.

–Susan McGlamery från OCLC (Online Computer Library Center) redogjorde för nuläget inom projektet *24/7 Question Point*,

som är ett av världens kanske mest kända **digitala referenstjänster** på bibliotek, med över 1000 deltagande bibliotek i USA, Kanada och Storbritannien. Question Point erbjuder chat med en bibliotekarie 24 timmar om dygnet.

–Minna von Zanden, från Celia (biblioteket för synskadade) i Finland, berättade om hur man på Celia konkret jobbar med att förbättra bibliotekets **webbtjänsters tillgänglighet** för användare med synhandikapp.

–Mohammad Al-Baghdadi från Ebrary och Paula Mikkonen från det finska FinELib gav sin syn på **anskaffning av e-böcker och e-tidskrifter** på bibliotek idag. Temat väckte livlig diskussion. En synpunkt som kom fram är att biblioteken borde kunna diktera anskaffningsvillkoren på ett annat sätt än de gör idag. E-boksanskaffningen skall ske på bibliotekens, inte på förlagens villkor.

I Durban nästa år

Tema för år 2007 är: »Libraries for the future: Progress, Development and Partnerships«. Jag rekommenderar verkligen den som är intresserad och har möjlighet att delta. Du får ett minne för livet!

Annika Lund är specialbibliotekarie på Stadsbiblioteket i Jakobstad.

IFLA-konferens 2006

TEXT: ROBIN FORTELIUS

FOTO: ANNIKA LUND

Ovan: Changduk Palace – i palatsets trädgård »Secret Garden« (Seoul)

Årets IFLA-konferens World Library and Information Congress gick under temat »Biblioteken: dynamiska motorer för informations- och kunskapssamhället«. Kongresstaden Seoul med 12 miljoner invånare lär vara det fjärde största ekonomiska centret i världen, och både staden, kongresscentret och programutbudet var gränslöst stora. Själv koncentrerade jag mig på att som medlem i Information Technology Section delta i sektionens arbetsmöten och ta del av de allmänna föreläsningar sektionen ordnade.

En övergripande tendens i föreläsningarna var digital arkivering av olika former av material i institutionella arkiv för antingen allmän tillgång genom öppna arkiv, eller begränsat bruk i form av licensierat material, via avancerade sökprogram. Ett annat tema var integreringen av moderna digitala bibliotekstjänster i sina moderorganisationer, så som kommuner, forskningsanstalter, högskolor eller företag, med målsättningen att skapa det gränslösa biblioteket. Den sociala webben i form av Web 2.0 kan också ses som en viktig faktor i utformningen av moderna bibliotekstjänster.

Bildsökning

Ett tema för föreläsningarna som ordnades

av Information Technology Section var sökprogram som programmerats för databaser som indexerats för att kunna göra sökningar på material i icke-textformat. Sådan teknik finns bland annat i Moving Image Collection, en världsomfattande databas över film och video. Databasen skall också få sökgränssnitt på franska, spanska och arabiska. Ett annat exempel är Daisy (Digital Accessible Information System), en internationell standard för information för bl.a. blinda och läshandikappade.

I Schweiz utvecklas bilddatabasen Living Memory i samarbete mellan konsthögskolorna i Basel och Chur samt programleverantören Interaktion i Zürich. Målsättningen är att inom två år utveckla ett bildsökprogram med hjälp av metadata, tesaurus och ämneskarta (Topic Map).

Topic Map kan på svenska benämnas ämneskarta. I princip handlar det om en utvidgad tesaurus som pekar på alla aspekter av objekt, och på det sättet är jämförbar med ontologiska tillämpningar.

Kulturen och kulturarvet var företrädd i många av projekten, så som i Global Memory Net (GMNet), som finansieras av US National Science Foundation/ International Digital Library Program sedan år 2000. GMNet är en bildbank över världens kulturer och kulturarv. GMNet är också en portal för snabb åtkomst till samlingar på bibliotek, museer och arkiv. GMNet innehåller över 30 digitala bildsamlingar och länkar till över 2400 digitala samlingar i över 80 länder.

Global Memory Network har utvecklats mot tekniska lösningar som stöder bl.a. bildsökning. Ett annat drag är att öppen källkod (Linux) tillämpas och att samarbetet kring uppdateringen bygger på den sociala webben eller Web 2.0.

I Japan pågår projekt med fokus på elektroniskt material för digitala bibliotekstjänster enligt olika format. Projekten har öppnat tidigare otillgängliga samlingar för allmänt bruk, så som gamla textböcker, forskningsprojekt finansierade av regeringen och gamla disksamlingar och kartor.

Textklassifikation och informationsextraktion

En teknik att bygga upp intelligenta databaser är att använda automatisk klassifikation, ofta baserad på bibliotekens klassifikations-system, för att omsätta textklassifikation (text classification – TC). Ett projekt kring textklassifikation är t.ex. Desire, ett EU-finansierat portalprojekt för ämnen inom ingenjörsvetenskaper. Söklussen vid Biblioteken.fi är ett exempel på denna tillämpning, med den reservationen att automatiseringen för uppdateringen inte är så långt driven än.

Yongin Korean Folk Village

Textklassifikation handlar ytterst om att göra texter begripliga för sökprogram, så att de förstår mänskligt språk.

Ett annat sätt att uppnå mer avancerad sökteknik och exaktare sökresultat i biblioteks-system och informationsportaler är informationsextraktion (information extraction – IE). Informationsextraktion är en informationsåtervinningsteknik som känner igen och plockar ut relationer mellan komponenter i text och skapar en strukturerad representation av dessa. Skillnaden mellan sökmotorer och IE kunde åskådliggöras enligt följande: Sökmotorer ger hela dokumentet, där man eventuellt själv får göra en internsökning för att hitta den adekvata informationen. Ett IE-system väljer ut och visar de delar av dokumentet som innehåller de fakta som man definierade i sökningen. Ett exempel är plattformen GATE (General Architecture for Text Engineering), ett IE-system utvecklat vid University of Sheffield.

Det gränslösa biblioteket, nfc, griddteknik, rfid och öppna arkiv

Under konferensen presenterades många projekt och tillämpningar under devisen »gränslösa biblioteket«, ett begrepp som bl.a. biblioteksdirektör Maija Berndtson vid Helsingfors stadsbibliotek har använt som svensk motsvarighet till »ubiquitous library« Enligt Nationalencyklopedin är ubikvitet (från latinets ubi 'que 'var som helst', 'överallt'), »en inom lokaliseringsteorin använd term för att beteckna sådana resurser som förutsätts vara tillgängliga överallt«.

På LG Sangnam Library i Seoul tillämpas avancerad teknik för att skapa bibliotekstjänster för läshandikappade enligt en gränslös biblioteksmodell. Systemet inbegriper

mobiltelefonsteknik anpassade enligt NFC (Near Field Communication). I konceptet ingår Daisy-böcker via webben tillgängliga via en dongel som ansluter NFC-mobilens till datorn, trådlös uppkoppling till internet via mobil och slutligen rösttjänster via mobil som öppnar bibliotekstjänsterna.

Near Field Communication definieras i Computer Swedens Språkwebb så här: »Teknik för trådlös hopkoppling av elektronisk utrustning på mycket nära håll – några centimeter. Idén är att man tydligt markerar att två apparater ska kommunicera genom att hålla dem intill varandra. Det är alltså annorlunda än bluetooth som fungerar på tiotals meters håll. NFC kan användas för utskrifter, för överföring av bilder, musik, visitkort och biljetter.«

I Indien pågår ett projekt för att skapa ett gränslöst bibliotek som integrerar biblioteksresurser med e-lärande. Det handlar om digitala lösningar för informationshantering och arkivering, speciellt med betoning på öppna, allmänt tillgängliga lösningar för distribution av vetenskaplig litteratur i samarbete kring gemensamma databaser via digital biblioteksteknologi. (Digital Library Technologies –DLT). Open Archive Initiative (OAI) är ett system som tillämpas för att integrera bibliotekets resurser så de kan utvecklas på global nivå via griddteknik (Grid Computing). Griddarna tillåter delning av datorer, databaser och andra on-lineverktyg över organisatoriska och geografiska gränser, utan att det lokala greppet förloras.

Griddteknik förklaras i Computer Swedens språkwebb så här: »gridd – (grid) – datorer som är sammankopplade via internet och som tillsammans utför resurskrävande beräkningar eller används för lagring av stora

datamängder. Datorerna i en gridd kan ha olika hårdvara, olika operativsystem och olika ägare och de är löst sammankopplade genom internet – de anropar varandra när det behövs, som när man anropar webbsidor. Speciella program fördelar beräkningarna på de sammankopplade datorerna och anpassar dem till deras operativsystem. Gridteknik utvecklades för att forskare skulle kunna köra komplexa program på flera samarbetande superdatorer.»

Lillemor Åkerman definierar OAI i sin magisteruppsats »Open Archive Initiative« vid Bibliotekshögskolan i Borås så här: »The Open Archives Initiative – bildades i USA 1999. Bakgrunden till initiativet var ett ökat intresse för alternativa publiceringsformer inom vetenskaplig kommunikation. Målet med OAI: s arbete är att forskare ska arkivera/publicera sina resultat i 'öppna arkiv', en slags fulltextdatabaser, som ersättning för eller komplement till publicering i kommersiella vetenskapliga tidskrifter. Ett 'öppet arkiv' kan vara en forskares personliga hemsida, där han eller hon publicerar allt eget material, en ämnesdatabas för vetenskapligt material inom en viss disciplin eller en databas för allt vetenskapligt material som skapas vid ett universitet, ett s.k. institutionsarkiv. Dessa arkiv ska sedan, enligt de största optimisterna, knytas samman i ett enda stort vetenskapligt världsarkiv.«

Rfid tillämpas i många intelligenta bibliotekssystem i dag. Ett exempel är Nationalbiblioteket i Korea, där rfid är grunden för utvecklade personliga tjänster med tanke på gränslös biblioteksservice. Biblioteket har skapat ett system kallat »My Library«, som tillåter användaren att skapa egna profiler och anpassade tjänster. Systemet baserar sig på bibliotekskort och rfid-etiketter. I tillämpningen ingår också »Subject Specialist Librarian Support System«, ett system för virtuell ämnesrelaterad personlig handledning som beaktar anlitarsprofil och informationsbehov. Tillämpningarna skall i framtiden ytterligare integreras och utgör grunden för vad man kallar »U-library«.

Computer Swedens Språkwebb definierar rfid så här: »rfid – radio frequency identification – även rf-etiketter – teknik för trådlös överföring av små datamängder på korta avstånd mellan speciella chips och sändare/mottagare.«

Lili Li vid Georgia Southern University i Statesboro presenterade ett sammandrag över nya bibliotekstjänster och teknologier kring dem, som kan ses stöda det gränslösa biblioteket i strävandet att skapa »en dynamisk motor för kunskaps- och informationsområdet«. Centrala utgångspunkter är webben, 24/7-principen kring omedelbar tillgänglighet, open access (allmän tillgång

på information), multiformat (varierande söktjänster, medier och dokument i dynamiska informationskanaler enligt standardiserade format), flerspråkiga tillämpningar och global förankring.

Institutionella arkiv

På många håll i världen pågår projekt kring de institutionella arkiven, som konkret är digitala samlingar och resurser på bibliotek, museer och arkiv. Det kan handla om öppna arkiv för allmän tillgång, eller samlingar av licensierat material som kräver inloggning i en institutionell eller kommersiell tjänst. Avgiftsbelagda institutionella arkiv kan i sin tur vara kostnadsfritt tillgängliga för registrerade anlitare via offentlig upphandling.

Wallace Koehler från Valdosta State University i Valdosta i USA gav en översikt kring det allmänna bibliotekets (public library) utveckling mot ett institutionellt arkiv i belysning av främst anglosaxisk bibliotekshistoria. Han poängterade folkbibliotekets traditionella etiska ansvar som kulturförvaltare oavsett digitala tillämpningar. Det allmänna biblioteket, folkbiblioteket, i sig är ett tidlöst institutionellt arkiv.

Initiativ kring institutionella arkiv behöver inte begränsas till ett land. Ett exempel är Nya Zeeland, där nationalbiblioteket har etablerat kontakt med Department of Education, Science and Technology (DEST) i Australien och Joint Information Systems Committee (JISC) i Storbritannien i avsikt att utveckla ett nätverk av institutionella arkiv. Organisationerna samarbetar med New Zealand's Ministry of Education's ICT Advisory Committee för att skapa nationella forskningsnätverk i respektive länder.

Forsknings- och informationsinfrastruktur

Ofta är strävandena att skapa institutionella arkiv förknippade med högre utbildning och forskning. Ett exempel är nationalbiblioteket i Australien, som tar del i ett program för att skapa en nationell forskningsinfrastruktur. Nationalbiblioteket har digitaliserat sina samlingar med fokus på forskning inom humaniora och utvecklar söktjänster för kataloger och universitetsarkiv. Biblioteket har också aktivt tagit del i tre projekt kring informationsinfrastruktur och samarbetar för att utveckla överlevnadsstrategier på lång sikt för universitetsarkiv. Huvudmålet har varit att bygga upp en nationellt täckande gemensam söktjänst för institutionella arkiv.

Forskningsinfrastruktur definieras på följande sätt av Vetenskapsrådet i Sverige: »Med forskningsinfrastruktur menas till exempel forskningsanläggningar, databaser, samsamarbetsorganisationer eller omfattande datanät. Tillgång till gemensam forskningsinfrastruktur är ofta en förutsättning för

forskning av högsta kvalitet. Verktygen för forskningen är dessutom ofta så avancerade eller dyrbara att samverkan i en region, ett land eller internationellt är nödvändigt.«

Informationsinfrastruktur definieras i Wikipedia så här: »Digitala informationskällor som gemensamt tillgängliga databaser, gemensamma standarder, terminologi och sökfunktioner för information, metadata över information, regelverk mm samt grundläggande digitala tjänster.«

I sin översikt vid den avslutande sessionen i Information Technology Section:s föreläsningsserie framhöll Timothy Mark och Kathleen Shearer från Canadian Association of Research Libraries (CARL) det intresse som aktionen för institutionella arkiv (institutional repositories movement) har rönt bland universitetsbibliotek. Ofta handlar det om att skapa en öppen tillgång till lärande och studier för de som har behörighet för tjänsterna. De institutionella arkiven är ett sätt för akademiska institutioner att visa upp sitt intellektuella värde i form av systematiskt ordnat material, organiserade samlingar, tillgänglighet och bevarande. Vidare kan de institutionella arkiven skapa kunskapsnätverk, där forskare kan sölla fram information från vilket arkiv som helst. Också folkbiblioteken inberäknade, tillägger jag.

Den som vill läsa de enskilda föredragen i pdf-format kan gå till programmet för WLIC 2006 på IFLA:s webbplats.

Sammanfattningsvis tycker jag mig kunna konstatera att biblioteksutvecklingen och strategierna kring digitala bibliotekstjänster i Finland mycket väl motsvarar de tendenser som kom fram i de allmänna föredrag som Information Technology Section hade ordnat. Vi har tillämpningar som motsvarar kraven på både institutionella och öppna arkiv, samt potential för integrering i den sociala webben med tanke på det gränslösa biblioteket.

Information Technology Section (ITS) – Arbetsmöten

Information Technology Section vid International Federation of Library and Information Associations IFLA har som ändamål att bevaka och bidra till utvecklingen av informationsteknik kring bibliotek och informationsorganisationer på alla samhällsnivåer. Sektionen har två finländska medlemmar, Marko Tenkanen från Nationalbiblioteket och jag, som sitter som Finlands svenska biblioteksförningsrepresentant

ITS inledande möte hölls på lördag 19.8. På mötet konstaterades att Larry Woods under året har gått i förtidspension och också av sagt sig uppdraget som ordförande för sektionen. Efter en rundfråga tidigare i år bland

Yongin Korean Folk Village

medlemmarna i sektionen beslöt att sektionens sekreterare Reinhardt Altenhöner från Tyskland tar över ordförandeskapet, informationsansvariga Hanna de Vries från Nederländerna tar sekreteraruppgiften medan Marko Tenkanen från Nationalbiblioteket åtog sig uppgiften som informationsansvarig. Under mötet behandlades också sektionens strategiplaner, som revideras nästa år.

ITS har gett ut två nyhetsblad under året, ett i mars och ett i juli. Sektionens satellitmöte i Dakar 2007 har förberetts under temat »Managing technologies and library automated systems in developing countries: open source versus commercial options«. Planerna på att framställa en cd-rom/dvd med essentiella program för bibliotek i utvecklingsländer för distribution under konferensen fortsätter. Tema för sektionens allmänna föreläsningar under nästa WLIC-konferens i Durban 2007 slogs fast. Ämnena är informationsintegration, kombination av olika resurser i ett användargränssnitt, avancerade metoder för kategorisering, integrering av bibliotek i kurssystem inom e-lärande, informationsglobalisering, metasökmaskiner samt digitalisering och skanners.

Under det avslutande mötet hölls på fredag 26.8 gick sektionsmedlemmarna genom de allmänna föreläsningar som ITS hade ordnat under årets WLIC-konferens. Föredraget »Using Tomorrow's Retrieval Techno-

logy to Explore the Heritage: Bonding Past and Future in the Case of Global Memory Net« av Ching-Chih Chen från Boston fick ett specialomnämning. Annars ansågs att det anglo-amerikanska inslaget fortfarande är för stort och att vissa föredrag behandlade nuläget i stället för att pejla framtida utveckling.

Diskussionen kring teman för allmänna föreläsningar under Durbankonferensen fortsatte Ämnena som användardrivna / work flow-drivna bibliotekssystem, Unicode, »disappearing technology« eller »osynlig teknik« bakom funktionaliteten samt semantisk indexering och auktoritetsfiler nämndes. Vidare konstaterades att integrerade bibliotekssystem, bibliotekstjänster som integreras med kursplaneringssystem och integrering av biblioteksinformation i moderorganisationer

(kommun, forskningsanstalt, universitet m.fl.) blir allt mer påtaglig.

Flera sektioner har visat intresse för att ordna allmänna sessioner tillsammans med ITS inför WLIC 2007 i Durban, men nästa år koncentrerar sig sektionen på sina egna allmänna föreläsningar och delar inte sessioner med andra sektioner. Knowledge Management Section har ett intressant ämne om hållbar teknisk design, som ITS gärna stöder. Det samma gäller för National Library Section:s föreläsningar om digitalt be-

varande och teknisk utveckling samt ICAB:s föreläsningar om auktoritetsfiler.

Programmet och arbetsfördelningen kring satellitkonferensen i Dakar och cd-rom/dvd-programpaketet fastställdes.

Ordförande representerar sektionen i Professional Committee:s möten om sektionsrevideringar. ITS tycker att aktivitetsgraden inte styrs av antalet medlemmar, utan av antalet aktiva personer i sektionen.

ITS beslöt att nominera följande föredrag för publicering i IFLA Journal:

– Towards Constructing a Chinese Information Extraction System to Support Innovations in Library Services av Zhang Zhixiong, Li Sa, Wu Zhengxin och Lin Ying

– Guedon's föredrag om institutionella arkiv.

ITS publikation »Authorization and Authentication publication« är nu nästan färdig och kommer att publiceras i pdf-format på IFLAs webbplats. Länkarna kring teknik- och konferensaktuellt på ITS webbplats konstaterades vara inaktuella. Ingen verkar ha tid att uppdatera webbplatsen, så de inaktuella länkarna och informationen om källorna borde föras över till arkivet. Marko Tenkanen åtog sig uppgiften. Läs mer om ITS på sektionens webbsida.

Årets bibliotekskonferens i Korsnäs

Digital väckning – mellan två världar

TEXT: SOLVEIG HORTANS

FOTO: KATRIINA STRANDWALL & SOLVEIG HORTANS

Ovan: Deltagarna bjöds på kvällsunderhållning på restaurang Strand-Mölle i Molpe, det blev både god mat och trevlig musikunderhållning.

Höger: Deltagare på årskonferensen fångade på bild i församlingshemmet i Korsnäs.

Under två dagar i slutet av augusti samlades biblioteksfolk i Korsnäs till Finlands svenska biblioteksförnings årskonferens. Årets tema var digitalisering och på konferensen föreläste sakkunniga från olika bibliotek, arkiv och universitet om digitalisering av biblioteks-material och olika digitaliseringsprojekt. Ytterligare fick deltagarna ta del av information om upphovsrättsliga frågor inom biblioteksverksamheten och hur man bevarar långsiktigt digitalt material.

Under första dagen behandlades frågor som rörde bevarandet av dagens material för framtiden. Bibliotekarie Majken Bremer-Laamanen från Helsingfors universitet presenterade arbetet som utförs i St Michel när det gäller digitalisering och restaurering av gammalt material. Projektchef Kristina Virtanen berättade om nordiska och europeiska projekt inom ABM-området (Arkiv-Bibliotek-Musér). Ytterligare togs frågor upp om hur det är möjligt att långsiktigt bevara digitalt material och upphovsrättsliga frågor som rör digitalt material. Under andra och sista dagen berättade bl.a. biblioteksdirektör Leif Storbjörk från Stadsbiblioteket i Jakobstad om deras erfarenheter av utlåning av e-musik som startat under år 2006 på biblioteket i Jakobstad. Bibliotekarie Anna Gullstrand delgav deltagarna sina erfarenheter av Skövde stadsbiblioteks MP3-projekt och Anne Scherman från Kungliga biblioteket i Stockholm redogjorde för alla de digitaliseringsprojekt som pågår där, bl.a. Digsam-projektet.

De flesta föreläsningarna finns för intresserade på vår hemsida på www.biblioteken.fi.

Ovan: Bibliotekarie Anna Gullstrand från Skövde stadsbibliotek berättade om sina erfarenheter av nya medier på biblioteket. På Skövde stadsbibliotek har det lånats ut MP3-böcker på försök under ett år. Försöket har rönt stort intresse av bibliotekets användare och andra bibliotek.

Vänster: Anne Scherman föreläste om Kungliga bibliotekets digitaliseringsprojekt.

Fundersamma miner på mötet om samgång

Biblioteksföreningarna splittrade – samgång eller ej?

TEXT: SEPPA VERHO

ÖVERSÄTTNING: ANNIKA LUND & SOLVEIG HORTANS

Finlands biblioteksförening och Finlands vetenskapliga biblioteksförening styrelser stöder en fullständig sammanslagning av föreningarna. Även medlemstidningarna kan sammanslås. Föreningarna Tietoasiantuntijat och Finlands svenska biblioteksförening styrelser stöder för sin del en samarbetsmodell, där man grundar ett samarbetsförbund för den gemensamma verksamheten. I en sådan modell skulle de nuvarande föreningarna och tidskrifterna bibehållas inom föreningarna, likaså eventuella tillgångar eller skulder. Bildandet av ett samarbetsförbund ger ökade möjligheter till inflytande, samt ökad effektivitet och mindre dubbelarbete för föreningarnas styrelser.

Detta framkom vid det gemensamma seminariet kring frågan om sammanslagning av biblioteksföreningarna, som hölls den 26.10 i Helsingfors. Under ett par års tid har idén om att sammanslå föreningarna diskuterats. Målsättningen med en sammanslagning är

en större möjlighet till inflytande och en effektivisering av föreningarnas verksamhet. Någon form av sammanslagning stöddes av en majoritet i den medlemsenkät, som sändes ut i senaste vinter.

De som stöder grundandet av en enda förening anser den modellen som den tydligaste och mest effektiva. En enda förening gör det lättare att undvika eventuella revirstrider. Finlands svenska biblioteksförening såg för sin del inte någon möjlighet att uppgå i en stor finskspråkig förening. Språket är en viktig identitetsfråga för föreningens medlemmar. Föreningen Tietoasiantuntijat är främmande för en total sammanslagning då dess verksamhetsområde och målsättningar skiljer sig från de andra. Dess medlemmar är i huvudsak verksamma på företag och andra organisationer, och inte på bibliotek.

I diskussionen framlades möjligheten att Finlands biblioteksförening och Finlands

vetenskapliga biblioteksförening går samman och att de andra två fördjupar samarbetet med den nya föreningen, t.ex. genom att effektivisera den nuvarande samarbetsorganisationens verksamhet.

Seminariet beslöt att rekommendera föreningarnas styrelser att de ännu under detta år löser hur de vill gå framåt i sammanslagningsärendet. Av de fyra modeller som presenterades på mötet fann endast sammanslagnings- och samarbetsorganmodellerna understöd och rekommenderades vidare kartläggning och de övriga förkastades.

Om det görs beslut om samgång eller grundandet av ett förbund, kommer proceduren att ta cirka ett år i anspråk. Om två eller flera föreningar beslutar sig för en samgång, kräver detta även ett godkännande på ett medlemsmöte.

Vi tackar våra bidragsgivare och sponsorer!

Korsnäs 24–25.8.2006

Eugene, Elisabeth och Birgit Nygrens stiftelse

Harry Schaumans stiftelse

Svenska Kulturfonden

dermoshop

BOTNIA Martin Uusitalo Oy Ab

SYD-ÖSTERBOTTEN

VASABLADET.fi

VAASAN SÄHKÖ
VASA ELEKTRISKA

VASEK
Vaasanseuden Kehitys Oy
Vaasaregionens Utveckling Ab

abilita

SCRIPTUM

LEHTIMARKET
KAIKKI MAAILMAN LEHDET

FONTANA MEDIA

HARTMAN

SUOMALAINEN
KIRJAKAUPPA
www.suomalainen.com

AKATEEMINEN KIRJAKAUPPA
AKADEMISKA BOKHANDELN

KIITOKORI
SPECIAL VEHICLES

FIRMA BJS

2

Port Payé
Finlande
119784

ECONOMY

AVSÄNDARE

Finlands svenska biblioteksförening r.f.
c/o Ulrika Wikström
Stenåkersvägen 10 B21
10300 Karis

Bibban önskar sina läsare ett Gott Nytt År!

**Nästa nummer av Bibban
utkommer i mars. Deadline för
artiklar och annat material
är 1 februari.**